

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 16Co/46/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6714208898
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 10. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ivica Hanusková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2015:6714208898.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici v právnej veci navrhovateľa CETELEM SLOVENSKO, a.s., so sídlom Panenská 7, 812 36 Bratislava 1, IČO: 35 787 783, právne zastúpeného JUDr. Helenou Strachotovou, usadenou advokátkou so sídlom Hviezdoslavova 7, 036 01 Martin, proti odporkyni L. G., nar. XX. 8. XXXX, trvale bytom J. Jašíka XXXX/XX, XXX XX I., v konaní o zaplatenie 206,48 € s príslušenstvom, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Zvolen č. k. 7C/103/2014 - 44 zo dňa 03. 09. 2014, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom okresný súd zamietol návrh navrhovateľa, ktorý sa voči odporkyni domáhal zaplatenia sumy 206,48 € s príslušenstvom titulom plnenia zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere zo dňa 15. 08. 2011.

V odôvodnení rozhodnutia okresný súd poukázal na skutočnosť, že medzi účastníkmi konania bola uzavretá dňa 15. 08. 2011 zmluva o spotrebiteľskom úvere, zmluva o revolvingovom úvere a o vydaní kreditnej karty a rámcová zmluva o poskytovaní platobných služieb. Hneď v úvode odôvodnenia okresný súd zdôraznil, že predmetná zmluva sa skladala z viacerých častí, keď v časti 1. uzavreli zmluvné strany zmluvu o spotrebiteľskom úvere v zmysle zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch (ďalej v texte aj „Zákon o spotrebiteľských úveroch“), podľa ktorej navrhovateľ poskytol odporkyni spotrebiteľský úver vo výške 341,10 €. V 2. časti predmetnej zmluvy išlo o zmluvu o revolvingovom úvere, vydaní kreditnej karty a rámcovej zmluvy o poskytovaní platobných služieb a v časti 3. zmluva obsahovala poistenie, splatnosť úveru a následky porušenia zmluvy vrátane rozhodcovskej doložky. Pri rozhodovaní okresný súd vychádzal zo skutkového zistenia, že odporkyňa si úver zobrala na kúpu konkrétneho tovaru, a to televízora a jej úmyslom tak bolo kúpiť si konkrétny tovar. Ak teda chcela úver získať, musela podpísať aj predtlač zmluvy, ktorá v sebe obsahovala aj náležitosti iného právneho úkonu a to zmluvu o revolvingovom úvere. Z tejto časti zmluvy tak vyplýva, že podpisom na predmetnej zmluve podpísala aj tú časť predtlač listiny, ktorá sa týka úplne iného právneho vzťahu, ktorý má vzniknúť až v budúcnosti. Ak teda chcela získať úver na zakúpenie televízora, nemala na výber a musela podpísať predloženú predtlač listiny a to zmluvu o revolvingovom úvere. Neoddeliteľnou súčasťou zmluvy boli aj obchodné podmienky o poskytovaní platobných služieb a odporkyňa uviedla, že súhlasí s nimi bez výhrad. Na pojednávaní však odporkyňa uviedla, že jej primárnym záujmom bolo získať úver na kúpu konkrétneho tovaru, a keďže teda chcela takýto úver získať, musela podpísať aj časť 2. upravujúcu zmluvu o úvere, ako aj časť 3., najmä bod poistenie a súhlasiť s časťou 12. upravujúcou rozhodcovskú doložku. Takáto forma poskytnutia úveru sa okresnému súdu „nejaví ako právny úkon uzavretý v zmysle § 37 Občianskeho zákonníka“. Taktiež okresný súd poukázal na zrejmy nedostatok slobodnej, určitej a vážnej vôle odporkyne s časťou 3. zmluvy, ktorá upravuje poistenie, ako aj rozhodcovskú doložku, nakoľko prvotným cieľom odporkyne bolo poskytnutie úveru na kúpu televízora a nie uzavretie zmluvy o revolvingovom úvere.

Na záver okresný súd uviedol, že : „sa mu javí úrok 39 % za neprimerane vysoký a uzavretý v neprospech odporkyne, čím sa vytvára nerovnováha v právach a povinnostiach strán vzniknutých ku škode spotrebiteľky“. Vzhľadom na tieto skutočnosti okresný súd mal za to, že v danom prípade účastníci neuzavreli platnú zmluvu. Keďže odporkyňa zaplatila navrhovateľovi na základe zmluvy sumu 394,90 €, ak jej bol poskytnutý úver vo výške 341,10 €, zaplatila navrhovateľovi o 53,80 € viac, v dôsledku čoho návrh zamietol.

O trovách konania rozhodol okresný súd podľa § 142 ods. 1 O. s. p..

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej 15 dňovej lehote (§ 204 ods. 1, veta prvá, O. s. p.) odvolanie navrhovateľ. V odvolaní zdôraznil, že v prejednávanej veci nie je predmetom posúdenia revolvingový úver, ale dlh odporkyne, ktorý vznikol na základe spotrebiteľského úveru na nákup tovaru. Na uvedenej skutočnosti podľa neho nič nemení samotný názov uzatvorenej zmluvy. Okresnému súdu vytkol, že pokiaľ v odôvodnení rozsudku uviedol, že výška úrokovej sadzby bola 95%, uvedené nie je pravdou, nakoľko v zmluve bola určená výška úrokovej sadzby 39%. Nestotožnil sa s právnym záverom o neprimerane vysokom zmluvnom úroku dohodnutom vo vyššie uvedenej zmluve uzavretej medzi účastníkmi konania, ktorý by mal byť v neprospech odporkyne, ak výška RPMN v tomto konkrétnom prípade predstavovala 46,8 % a priemerná hodnota RPMN na tento typ úverov bola v čase uzavretia zmluvy na trhu Slovenskej republiky 44,11%. Zdôraznil, že úver bol poskytnutý na dobu trvania 24 mesiacov na finančnom trhu nebankových subjektov a to bez akéhokoľvek zabezpečenia, pričom jeho splácanie zodpovedalo finančným možnostiam odporkyne. Dohodnutá odplata vo forme úroku za poskytnutie úveru je podľa neho oproti odplatám, ktoré požadujú banky, teda aj priemerným odplatám, vyššia, je však výsledkom jasnej a zrozumiteľnej dohody účastníkov konania uzavretej na slobodnom trhu poskytovaní peňažných prostriedkov pri poskytovaní úveru, bez akéhokoľvek ďalšieho zabezpečenia a bez predchádzajúcej skúsenosti navrhovateľa s plnením finančných záväzkov odporkyne. Mal za to, že pri uzatváraní zmluvy boli dodržané všetky podmienky vyplývajúce z osobitnej právnej úpravy obsiahnutej v Zákone o spotrebiteľských úveroch. Na záver uviedol, že rozhodnutie prvostupňového súdu považuje za nepreskúmateľné, nakoľko súd vo svojom rozhodnutí neuviedol, akými úvahami sa pri hodnotení riadil, z akých skutočností vychádzal, ak považoval zmluvný úrok za neprimerane vysoký v neprospech odporkyne, v dôsledku čoho nespĺňa náležitosti ust. § 157 ods. 2 O. s. p.. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

Krajský súd, ako súd odvolací, preskúmal vec podľa § 212 ods. 1 zák. č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „O. s. p.“), a bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p. napadnutý rozsudok okresného súdu podľa § 221 ods. 1 písm. f), h) O. s. p. zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Odvolací súd uznáva, že medzi účastníkmi konania bola dňa 15. 08. 2011 uzavretá zmluva o spotrebiteľskom úvere, zmluva o revolvingovom úvere a o vydaní kreditnej karty a rámcová zmluva o poskytovaní platobných služieb. Z členenia tejto zmluvy tak, ako to vyplýva i zo samotného odôvodnenia rozhodnutia prvostupňového súdu je zrejmé, že v prvej časti tejto zmluvy došlo medzi účastníkmi konania k uzavretiu zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa Zákona o spotrebiteľských úveroch, ktorú skutočnosť navrhovateľ, ale ani odporkyňa nespochybnili. Naopak, odporkyňa na pojednávaní výslovne uviedla, a z uvedeného vychádzal i okresný súd, že jej primárnym záujmom bolo získať úver na kúpu konkrétneho tovaru, a to televízora, a jej úmyslom tak bolo kúpiť si konkrétny tovar. V tomto rozsahu ani jeden z účastníkov konania nespochybnil, že došlo k poskytnutiu úveru v zmysle prvej časti zmluvy zo strany navrhovateľa odporkyne vo výške 341,10 €. Takto poskytnutý spotrebiteľský úver navrhovateľom odporkyne na kúpu konkrétneho tovaru, preto zodpovedá slobodnej, určitej a vážnej vôli odporkyne, z čoho a contrario nevyplýva, že by išlo o právny úkon v rozpore s ust. § 37 Občianskeho zákonníka. Z odôvodnenia rozhodnutia okresného súdu vyplýva, že v rozpore s ust. § 37 Občianskeho zákonníka však došlo k uzavretiu zmluvy o revolvingovom úvere, ktorá však predstavuje druhú časť zmluvy, a túto druhú časť, teda zmluvu o revolvingovom úvere skutočne odporkyňa nemala záujem uzavrieť. V tomto rozsahu sa odvolací súd stotožňuje s právnym záverom okresného súdu, pokiaľ vyhodnotil, že podpisom odporkyne na predmetnej zmluve podpísala aj tú časť predtlaču listiny, teda časť 2. zmluvy, ktorá sa týkala úplne iného právneho vzťahu, ktorý mal vzniknúť až v budúcnosti, a v tomto rozsahu je preto zrejmé, že u odporkyne pri uzatváraní zmluvy o revolvingovom úvere, ktorá predstavuje časť 2. zmluvy,

ide o zrejmy nedostatok slobodnej, určitej a vážnej vôle odporkyne. Navrhovateľ si však svoj nárok zo zmluvy o revolvingovom úvere neuplatňoval.

V tejto súvislosti je však nevyhnutné poukázať na to, že okresný súd pri rozhodovaní neaplikoval ust. § 41 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého, ak sa dôvod neplatnosti vzťahuje len na časť právneho úkonu, je neplatnou len táto časť, pokiaľ z povahy právneho úkonu alebo z jeho obsahu alebo z okolností, za ktorých k nemu došlo nevyplýva, že túto časť nie je možné oddeliť od ostatného obsahu. V prejednávacom prípade však navrhovateľ, ale ani odporkyňa nespochybnili skutočnosť, že mali záujem uzavrieť zmluvu o spotrebiteľskom úvere, teda, zmluvu predstavujúcu časť 1. zmluvy, a to úver na kúpu konkrétneho tovaru (televízora), ak navrhovateľom bol riadne odporkyňa úver za týmto účelom vo výške 341,10 € poskytnutý. Je teda zrejmé, že časť 1. zmluvy je možné oddeliť od časti 2. zmluvy. Z uvedeného potom ale vyplýva, že dôvody, na ktoré okresný súd poukazyval v odôvodnení napadnutého rozhodnutia sa vzťahujú výslovne k časti 2., na základe ktorej si navrhovateľ ani neuplatňoval nárok na plnenie. Navrhovateľ si v konaní neuplatňoval plnenie titulom zmluvy o revolvingovom úvere (časť 2. zmluvy), ale titulom zmluvy o spotrebiteľskom úvere na kúpu konkrétneho tovaru. Zmluva o spotrebiteľskom úvere, tak ako ju predstavuje časť 1. zmluvy, predstavuje samostatný právny úkon, ktorého platnosť vzhľadom na rozpor s ust. § 37 Občianskeho zákonníka nespochybnila ani samotná odporkyňa. Z dosiaľ vykonaného dokazovania ani nevyplýva, že by bol odporkyňa poskytnutý aj revolving. V danom prípade preto bolo možné oddeliť časť zmluvy o úvere (spotrebiteľskom úvere na kúpu tovaru) od zmluvy o revolvingovom úvere (časť 2. zmluvy), ktorý právny úkon jej však bol nanútený a je možné stotožniť sa s právnym záverom okresného súdu, že v tomto rozsahu uvedený právny úkon - zmluva o revolvingovom úvere je neplatným právnym úkonom v zmysle § 37 Občianskeho zákonníka.

Vzhľadom na vyššie uvedené preto okresný súd vec nesprávne právne posúdil, ak v prejednávacom prípade neaplikoval ust. § 41 Občianskeho zákonníka a zmluvu uzavretú medzi účastníkmi konania dňa 15. 08. 2011 považoval za neplatnú v celom rozsahu v dôsledku, že zmluva trpí nedostatkom slobodnej, určitej a vážnej vôle odporkyne.

Úlohou okresného súdu bude preto po zrušení a vrátení veci posúdiť nárok navrhovateľa v zmysle zmluvy o spotrebiteľskom úvere poskytnutom odporkyňa podľa časti 1. zmluvy v spojení aj s ustanoveniami vzťahujúcimi sa k nej v časti 3. Okresný súd preto opätovne predmetnú zmluvu o spotrebiteľskom úvere (v časti 1., 3.) podrobí kontrole (ne)prijateľných zmluvných dojednaní aplikujúc spotrebiteľské právo.

Samotným východiskom spotrebiteľskej ochrany je postulát, podľa ktorého sa spotrebiteľ ocitá vo fakticky nerovnom postavení s profesionálnym dodávateľom, a to s ohľadom na okolnosti, za ktorých dochádza ku kontraktácii, s ohľadom na väčšiu profesionálnu skúsenosť dodávateľa, jeho lepšiu znalosť práva, ľahšiu dostupnosť právnych služieb a konečne so zreteľom na možnosť stanovovať zmluvné podmienky jednostranne cestou formulárových zmlúv. Zákonodarca sa preto pokúsil vyrovnať túto faktickú nerovnosť cestou práva, a to formou obmedzenia autonómie vôle. Súkromné právo garantuje každému čo najširšiu mieru možnosti slobodného jednania, avšak práve preto, že ju garantuje každému, musí ju zároveň u niektorých obmedziť, aby bola zaručená všetkým. Zo stretu autonómie vôle a z ideí rovnosti potom vyplýva ochrana slabšej zmluvnej strany, a to s cieľom dosiahnutia vyváženej pozície, t. j. spravodlivosti, ekvity či rovnováhy zúčastnených záujmov. Vo vzťahu, v ktorých vystupujú strany, ktorých východiskové pozície sú značne nerovnovážne (napríklad vzťahu podnikateľa so spotrebiteľom), sa nemožno uspokojiť s tým, že obom stranám budú poskytnuté rovnaké právne prostriedky, teda akási formálna rovnosť, pretože v skutočnosti nerovnosť východiskových prostriedkov spôsobuje i nerovnosť vo výsledku samotnom. Riešenie tejto situácie je potom možné vidieť v nerovnovážnej úprave subjektívnych práv a povinností účastníkov súkromnoprávneho vzťahu tým, že slabšej zmluvnej strane (typicky spotrebiteľovi) je priznaných viac práv a silnejšej strane (dodávateľovi) je uložených viac povinností. Účelom danej právnej úpravy je teda snaha o dosiahnutie skutočnej rovnováhy tým, že budú právne vyrovnané východiskové ekonomické, informačné, odborné a iné rozdiely, ktoré medzi stranami panujú. Inak povedané, aby bolo možné rovnosť dosiahnuť, je nutné nerovnosť východiskových pozícií korigovať zákonnou úpravou práv a povinností. Okrem uvedenej úpravy práv a povinností možno navyše od dodávateľa (ako profesionála na príslušnom trhu tovarov a služieb) vyžadovať, aby sa vo vzťahu k spotrebiteľovi choval vo všeobecnosti poctivo. Pokiaľ týmto spôsobom dodávateľ nepostupuje, spreneverí sa dôvere druhého účastníka zmluvného vzťahu v poctivosť jednania dodávateľa, a takémuto nepoctivému jednaniu nemožno poskytnúť právnu ochranu (porovnaj napr. § 265 ObZ, § 3 OZ alebo §

4 ods. 8 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov).

V praxi sa zásada poctivosti prejavuje mimo iného tým, že text spotrebiteľskej zmluvy (obzvlášť ak sa jedná o zmluvu formulárovú), má byť pre priemerného spotrebiteľa dostatočne čitateľný, prehľadný a logicky usporiadaný. Napríklad zmluvné dojednania musia mať dostatočnú veľkosť písma, nesmú byť vo výrazne menšej veľkosti, než okolitý text a nesmú byť umiestené v oddieloch, ktoré vzbudzujú dojem nepodstatného charakteru. Uvedená zásada poctivosti dopadá i na aplikáciu všeobecných obchodných podmienok. Ako už bolo uvedené vyššie, i v spotrebiteľských zmluvách je možné všeobecné obchodné podmienky uplatniť, pričom nemusia byť osobitne podpísané. Avšak aplikácia všeobecných obchodných podmienok má nie len formálne obmedzenia, o ktorých už odvolací súd pojednával, ale i obmedzenia obsahové. Obchodné podmienky v spotrebiteľských zmluvách totiž na rozdiel od tých, ktoré sú súčasťou zmlúv obchodných, majú slúžiť najmä k tomu, aby nebolo nevyhnutné do každej zmluvy uvádzať dojednania technického, či vysvetľujúceho charakteru. Naopak, nesmú slúžiť k tomu, aby do nich dodávateľ (často neprehľadne, zložito formulovane a vo forme malého písma) skryl dojednania, ktoré sú pre spotrebiteľa nevýhodné a o ktorých sa predpokladá, že pozornosti spotrebiteľa najpravdepodobnejšie uniknú (napr. rozhodcovskú doložku alebo dojednania o zmluvnej pokute, ako tomu bolo i v prejednávanej príhode). Pokiaľ tak napriek tomu dodávateľ urobí, nepočína si v právnom vzťahu so spotrebiteľom poctivo a takémuto konaniu dodávateľa nie je možné priznať právnu ochranu.

Okresný súd ako ďalší dôvod, pre ktorý bol návrh navrhovateľa zamietnutý, uviedol výšku úroku 39%, ktorý považoval za neprimerane vysoký, v dôsledku čoho bolo vytvorená nerovnováha v právach a povinnostiach strán vzniknutých ku škode odporkyne. V tomto rozsahu nebolo možné zo strany nadriadeného súdu podrobiť uvedené odôvodnenie kontrole v riadnom inštančnom postupe, nakoľko ide o v tomto rozsahu o rozhodnutie nepreskúmateľné v zmysle ust. § 157 ods. 2 O. s. p..

Odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu vo vzťahu k neprijateľnej zmluvnej podmienke týkajúcej sa výšky úroku, ktorý považuje okresný súd za neprimerane vysoký, neobsahuje žiadne hodnotiace úvahy, či myšlienkové postupy okresného súdu, na základe ktorých v konkrétnom prejednávanej príhode dospel k uvedenému právnomu záveru. Okresný súd neuviedol, na základe akých ustanovení zákona k uvedenému právnomu posúdeniu dospel, či tento podrobil kontrole v zmysle ust. § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka, resp. kontrole jeho súladu s dobrými mravmi (§ 39 Občianskeho zákonníka), ak uvedený úrok následne ani neporovnal s úrokmi, ktoré v čase poskytovania úveru boli bankovými, či nebankovými subjektmi poskytované spotrebiteľom. Neuviedol ani to, v čom spočíva nerovnováha v právach a povinnostiach strán vzniknutých ku škode odporkyne vo vzťahu k úroku dojednanému v zmluve, prípadne nie je zrejmé, či dojednanie o zmluvnom úroku je alebo nie je možné oddeliť od samotnej spotrebiteľskej zmluvy o úvere vo výške 341,10 €. Z ust. § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka platí, že ak predmetom spotrebiteľskej zmluvy je poskytnutie peňažných prostriedkov, nesmie odplata podstatne prevyšovať odplatu obvykle požadovanú na finančnom trhu za spotrebiteľské úvery v obdobných prípadoch, prípadne z vykonávacích predpisov, teda nariadení vlády. Okresný súd neposúdil, či takto dojednaná odplata v podobe úrokov z úveru neodporuje všeobecnej predstave primeranosti za zachovania základných zásad, na ktorých je občianske právo postavené, t. j., okrem iného i na zachovaní zásady ekvity. Prítom platí, že neprimerane vysoký úrok je nepochybne v rozpore s dobrými mravmi. Pri posúdení primeranosti dojedanej výšky úroku treba predovšetkým porovnať dojednaný úrok s úrokovou mierou obvyklou z praxe peňažných ústavov v rozhodnom období.

Odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu vo vzťahu k (ne)primeranosti úroku 39% ako neprijateľnej zmluvnej podmienky, ide o odôvodnenie, ktoré nespĺňa náležitosti ust. § 157 ods. 2 O. s. p., v dôsledku ktorej skutočnosti mohol odvolací súd učiniť za dost' požiadavke dôsledného rešpektovania ústavného princípu dvojinštančnosti občianskeho súdneho konania iba kasačným rozhodnutím. V opačnom prípade by odvolací súd znemožnil účastníkovi realizáciu jeho procesných práv, nakoľko by mu odoprel možnosť prieskumu správnosti nových, prípadne z pohľadu súdu prvého stupňa dosiaľ bezvýznamných, avšak z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom rozhodujúcich skutkových zistení. V tomto smere je teda rozhodnutie prvostupňového súdu nepreskúmateľné pre nedostatok odôvodnenia vo vzťahu k prejednávanej veci.

Úlohou odvolacieho súdu je preskúmať správnosť skutkových zistení vykonaných súdom prvého stupňa a právneho posúdenia vecí, ku ktorým tento súd na základe svojich skutkových zistení v rozhodnutí

dospel, ako aj správnosť konania, ktoré predchádzalo vydaniu rozhodnutia súdu prvého stupňa. Ak sú k správne rozhodnutiu veci potrebné skutkové zistenia, ktoré nevykonal súd prvého stupňa, ale vzhľadom k nesprávne právne záveru na nich svoje rozhodnutie nezaložil, nie sú podmienky pre potvrdenie, ale ani pre zmenu rozhodnutia súdu prvého stupňa. Inak by išlo o neočakávané rozhodnutie, ktorým by bola odňatá jedna inštancia, v dôsledku čoho by bola nesprávne postupom súdu odňatá možnosť účastníkovi konať pred súdom.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti neostávalo odvolaciemu súdu iné, ako napadnuté rozhodnutie okresného súdu zrušiť a v zmysle ust. § 221 ods. 2 O. s. p. vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

Ak bolo rozhodnutie zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvého stupňa v novom rozhodnutí rozhodne i o náhrade trov celého, teda i odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho senátu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.